

WESTERHEEM

OPGRAVINGS- EN VONDSTBERICHTEN

Gaarne toezending aan H. J. Calkoen, Driehuizcr.:erkweg 22, Velsen, van krantenberichten en verder van alle gegevens, welke de lezers op andere wijze ter kennis komen.

In deze rubriek worden de volgende periodes bij de resp. desbetreffende berichten aangegeven:

Paleolithicum (P), Mesolithicum (M), Neolithicum (N), Bronstijd (B), IJzertijd (IJ), Romeinse tijd (R), Volksverhuizingstijd (+ Merovingische tijd) (V(+M)), vroege Middeleeuwen (vME), late Middeleeuwen (lME), Zestiende eeuw en latcr (ZEl).

BEITEL, gem. Heerlen (L.) IME.

In de nabijheid van de hoeve Soureth, reeds in de 13de eeuw genoemd, ligt op een helling een rechthoekig omwald terrein, naar sommigen vermoedden van Frankische origine. Dit alles wordt weldra onder zand bedolven. Onderzoek, met subsidie van de gemeente Heerlen, leidde tot het volgende: een rechthoekige gracht met aan de binnenzijde een lage wal (75 x 65 m) ligt naast een waterpoel, eveneens door een lage wal omgeven. Het terrein is opgemeten en gewaterpast en er zijn twee 10 m brede sleuven in aangebracht, haaks op elkaar. In de vlakken werden slechts een karrespoor, enige kùllen en niet in situ gelegen resten van Kunrader steen gevonden. De nog waarneembare gracht ging tot ca. 1,50 m onder het maaiveld. Onder de wal werd aan drie zijden een oudere gracht aangetroffen, die hetzelfde verloop had, slechts langs de waterpoel liep deze iets meer naar binnen. Deze poel kan tot de oudste aanleg behoord hebben. Nergens werd een duidelijk oud oppervlak waargenomen. Door de aard van de ondergrond (löss) en de ligging op een helling, kan deze echter geërodeerd zijn.

De vondsten dateren de aanleg van XII a— XII ab.; materiaal uit de vroegere middeleeuwen ontbreekt. De datering sluit goed aan bij die van de hoeve Soureth. Omtrent de functie van het geheel is weinig duidelijk geworden.

Nieuws-bull. K.N.O.B., afl. 4, apr. '69.
R.O.B. Amersfoort. (J. H. F. Bloemers).

DIEPENHEIM (O.) IME.

Circa 15 m ten o. van het gemeentehuis is in een bouwput een gedeelte van een oude gracht aangetroffen. De bodem ervan ligt ongeveer 3,20 m beneden het huidige straatniveau; de vulling bestaat uit zwarte veengrond en plaggenmateriaal. Op een diepte van 2 m zijn enkele rijen horizontaal liggend rondhout, enigszins oplopend van z. naar n. aan het licht gekomen. De n.-z. lopende gracht kan behoren tot de rond 1200 aangelegde o. afsluiting om de kleine nederzetting bij het kasteel Diepenheim. Het tracé van de stadsgracht is thans nog grotendeels in het terrein te volgen. Aardewerkscherven werden niet gevonden.

Nieuws-bull. K.N.O.B., afl. 4, apr. '69.
R.M.T., O.K.T. Enschede. (A. L. Hulshoff).

DORDRECHT (Z.H.) IME.

In verband met de sanering van de binnenstad werd begonnen met een systematisch stadskernonderzoek (juni—dec. '68 aan de Poortzijde, ten w. van de Wijnhaven werden twee profgravingen

verricht. Aan de Gravenstraat, hoek Varkensmarkt bleek, dat de oudste bebouwing, een bakstenen huis ca. 2 m onder het huidige maaiveld, terugging tot de 16de eeuw. Hieronder lag een ophogingspakket van 3,50—4 m, bestaande uit lagen klei en huisafval. Dit moet in zijn geheel rond 1400 zijn aangebracht. Om percelering in dit nieuwe terrein aan te brengen en mogelijk ook tegen afglijden, werden twee boven elkaar aangebrachte eikehouten schotten aangebracht. Een groter onderzoek vond plaats aan de Tolbrugstraat, waar een sleuf van 10 x 40 m over deze voormalige straat werd aangelegd. Hiermee werd een doorsnede verkregen door zes erven, gemiddeld 7 m breed. Alleen aan weerszijden van de straat werden woonsporen aangetroffen, waarvan de oudste fase bestond uit bakstenen muren met aansluitende schouw en vloer uit ca. 1450. Ook hier lag dit oudste woonniveau op ca. 3 m onder het huidige maaiveld. Daaronder eveneens een dik pakket ophogingslagen. Bijbehorende straatniveaus waren verdwenen door recente rioolaanleg. De indeling en opbouw van de erven parallel met de Tolbrugstraat konden worden aangetoond. Op een diepte van ca. 3 m bevond zich ook hier een 3,50—4 m dik ophogingspakket, te dateren rond 1400, lagen opgebrachte klei, huisvuil en baksteenpuin. Vier erfafscheidingen bestonden uit zware eiken schotten. Aan weerszijden van de Tolbrugstraat werd het ophogingspakket geheel uitgegraven. Op 6,50 m onder het maaiveld begon de natuurlijke ondergrond. Op dit niveau werden resten gevonden van in verschillende fasen uitgevoerde houtconstructies. Zij bestonden uit in vrij regelmatige patronen gelegde paren van zachthouten liggers, waartussen zware eikehouten staanders geslagen waren. Deze waren voorzien van een horizontale doorboring, waar doorheen een rechthoekige pen gestoken werd. Deze laatste rustte op de liggers en gaf aan de staander een zeker draagvermogen, al zal nader onderzoek moeten uitmaken waartoe dit draagvermogen heeft gediend. Gedacht wordt aan uitgebouwde platformen bij de huizen aan de Groenmarkt boven een drassige uiterwaarde. Ieder huiseigenaar bezat dan zijn eigen platform. Deze uiterwaarde bestond uit een kleilaag van 1—1,50 m dikte, in het laatst van de 13de eeuw in een zoet milieu afgezet op het oorspronkelijke veen, waarbij het oude maaiveld met het bovenste veengedeelte is weggeslagen. Het vondstenmateriaal is vooral afkomstig uit de lagen huisvuil in de ophogingen, veel laat M.E. gebruiksgoed. Opvallend veel Siegburg steengoed, daarnaast import uit de Maasvallei en enige stukken Spaanse majolica uit Maniz; maar ook rood gebakken en blauwgrijs aardewerk, alles rondom 1400. Ook werd veel leerwerk geborgen: schoenen, bovenbladen van trippen, mescheden en een aantal goed bewaarde metalen voorwerpen. Uit de zich onder de ophoging bevindende geulafzetting kwam enig vroeg Siegburg materiaal (eind 13de eeuw). Het onderzoek wordt nog voortgezet.

*Nieuws-bull. K.N.O.B., afl. 3, mrt. '69.
R.O.B. Amersfoort. (H. Sarfatij).*

EDE-VELDHUIZEN, gem. Ede (Gld.) R.

Van apr. tot in sept. '68 heeft een onderzoek plaats gevonden in het uitbreidingsplan Veldhuizen op ca. 4 km ten w. van de oude kern van Ede, betreffende een inheemse nederzetting uit de Romeinse tijd. Bij werkzaamheden ter plaatse waren scherven gevonden van Romeins en inheems vaatwerk en ook een vrijwel gaaf dubbelconisch Frankisch potje. De vindplaats bleek